

Przedmiotowy system oceniania. Wymagania edukacyjne.

Przyroda – przedmiot uzupełniający

PSO ma na celu wspieranie rozwoju intelektualnego i osobowościowego uczniów.
W PSO zakłada się, że każdy uczeń, w miarę swoich możliwości intelektualnych i charakterologicznych, pracuje tak, by osiągnąć sukces szkolny.

I POSTANOWIENIA OGÓLNE

1. Na początku każdego roku szkolnego nauczyciel informuje uczniów o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego przez siebie programu nauczania oraz wyznacza prace konieczne do wykonania.
2. Nauczyciel informuje uczniów o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych.
3. Oceny są jawne.
4. Sprawdzone i ocenione prace kontrolne uczeń otrzymuje do wglądu na zasadach określonych przez nauczyciela.
5. Na prośbę ucznia lub rodziców nauczyciel uzasadnia wystawioną ocenę.

II. WYMAGANIA NA OCENĘ

Sprawdzanie osiągnięć uczniów odbywa się według oddzielnych wymagań dla każdego pozytywnego stopnia, czyli wymagań na stopień dopuszczający (wymagania konieczne), dostateczny (wymagania podstawowe), dobry (wymagania rozszerzające), bardzo dobry (wymagania dopełniające) i celujący (wymagania wykraczające).

Wymagania konieczne – obejmują wiadomości i umiejętności, których opanowanie pozwoli uczniowi kontynuować naukę na danym poziomie nauczania. Wymaganiom koniecznym odpowiadają cele kategorii – uczeń **wie**. Uczeń zapamiętuje i odtwarza wiadomości (*definiuje, wymienia, nazywa*), opisuje działania, ale niekoniecznie je wykonuje. Uczeń, który spełnia te wymagania, uzyskuje ocenę dopuszczającą.

Wymagania podstawowe – obejmują wiadomości i umiejętności, które są stosunkowo łatwe do opanowania, użyteczne w życiu codziennym i konieczne do kontynuowania nauki. Wymaganiom podstawowym odpowiadają cele kategorii - uczeń **rozumie**. Uczeń rozumie wiadomości (*wyjaśnia, streszcza, rozróżnia*), odtwarza działania. Uczeń, który spełnia wymagania konieczne i podstawowe, uzyskuje ocenę dostateczną.

Wymagania rozszerzające – obejmują wiadomości o średnim poziomie trudności, a ich przyswojenie nie jest niezbędne do kontynuowania nauki. Mogą one, ale nie muszą być użyteczne w życiu codziennym. Są pogłębione i rozszerzone w stosunku do wymagań podstawowych. Wymaganiom rozszerzonym odpowiadają cele kategorii – uczeń **stосуje** wiadomości. Uczeń wykorzystuje wiadomości i umiejętności w sytuacjach typowych (*rozwiązuje, porównuje, rysuje, projektuje*). Uczeń, który spełnia wymagania konieczne, podstawowe i rozszerzające, uzyskuje ocenę dobrą.

Wymagania dopełniające – obejmują wiadomości i umiejętności, które są trudne do opanowania, nie mają bezpośredniego zastosowania w życiu codziennym, mogą, ale nie muszą wykraczać poza program nauczania. Wymaganiom dopełniającym odpowiadają cele kategorii – uczeń **rozwiązuje problemy**. Uczeń wykorzystuje wiadomości i umiejętności w sytuacjach problemowych/nietypowych (*dowodzi, przewiduje, ocenia, wykrywa*). Uczeń, który spełnia warunki konieczne, podstawowe, rozszerzające i dopełniające, zyskuje ocenę bardzo dobrą.

Wymagania wykraczające – obejmują wiadomości i umiejętności złożone, twórcze naukowo. Uczeń opanował w pełni wymagania programowe, a jego wiadomości i umiejętności wykraczają poza obowiązujący program nauczania lub uczeń rozwiązuje zadania problemowe z zakresu objętego programem, jednak o wysokim stopniu złożoności, i jednocześnie spełnia on wszystkie wymagania niższe. Taki uczeń uzyskuje ocenę celującą.

Oceniane umiejętności

Uczeń otrzymuje poszczególne oceny za określone umiejętności.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- ma i stosuje wiadomości oraz umiejętności wykraczające poza zakres wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia,
- ma wiadomości oraz umiejętności z zakresu wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia i stosuje je do rozwiązania zadań problemowych o wysokim stopniu złożoności,
- samodzielnie podejmuje działania zmierzające do poszerzenia swoich wiadomości i umiejętności zdobytych na lekcjach przyrody,
- formułuje problemy i buduje modele odpowiedzi,
- wykorzystuje wiedzę i umiejętności do analizy, syntezy i rozwiązywania nietypowych problemów.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej,
- stosuje zdobytą wiedzę i umiejętności do rozwiązywania problemów oraz zadań problemowych (nowych),
- analizuje i ocenia informacje pochodzące z różnych źródeł,
- poprawnie wyjaśnia zależności przyczynowo-skutkowe,
- wykazuje dużą samodzielność i potrafi bez pomocy nauczyciela korzystać z różnych źródeł wiedzy, np.: układu okresowego pierwiastków chemicznych, wykresów, tablic fizycznych, chemicznych, encyklopedii i internetu,
- projektuje i bezpiecznie wykonuje doświadczenia,
- wykorzystuje zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwoju.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej,
- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- krytycznie korzysta z wielu źródeł wiedzy,
- określa związki przyczynowo-skutkowe,
- wykonuje samodzielnie i poprawnie większość poleceń, zadań i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- z pomocą nauczyciela poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- z pomocą nauczyciela korzysta ze źródeł wiedzy,
- z pomocą nauczyciela bezpiecznie wykonuje doświadczenia.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma pewne braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych w wymaganiach podstawy programowej, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia,
- z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności.

III. FORMY OCENIANIA

a) prace pisemne

- kartkówki – obejmują materiał z trzech ostatnich tematów lekcyjnych, nie muszą być zapowiedziane. **75% kartkówek to prace konieczne. Najwyższą oceną z kartkówek jest bardzo dobry.**
- sprawdziany – w postaci testu z różnymi rodzajami pytań /zamknięte i otwarte/, zapowiadane, co najmniej z tygodniowym wyprzedzeniem. **Wszystkie sprawdziany to prace konieczne. Sprawdziany są przechowywane w szkole do końca roku szkolnego. Najwyższą oceną ze sprawdzianu jest celujący.**

Każdy sprawdzian poprzedzony jest lekcją powtórzeniową w celu zwrócenia uwagi na zagadnienia, których umiejętność będzie sprawdzana w teście. Każda praca pisemna zawiera model odpowiedzi i schemat punktowania, który zostanie udostępniony po napisaniu pracy uczniom, by mieli pełną informację, co zrobili dobrze, a co źle. Wszystkie zadania, których łatwość okaże się mniejsza od 30% będą ponownie tłumaczone

uczniom. Zadania mogą wyjaśniać także uczniowie, którzy je wykonali poprawnie. Pozostałe zadania będą wyjaśniane indywidualnie.

- zadania domowe - za brak zadania domowego uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną. **Najwyższą oceną jest bardzo dobry**

b) wypowiedzi ustne

- odpowiedź – uczeń zobowiązany do znajomości materiału z trzech ostatnich tematów lekcyjnych, w przypadku lekcji powtórzeniowej - materiału z całego działu. Odpowiedź może mieć formę pisemną.

Najwyższą oceną jest bardzo dobry.

- aktywność – oceniana za pomocą plusów i minusów (5 plusów – bardzo dobry, 3 minusy – niedostateczny). **Najwyższą oceną jest bardzo dobry.**

- czynny udział w sesjach naukowych – **najwyższą oceną jest celujący.**

c) doświadczenia i zadania rachunkowe – najwyższą oceną jest bardzo dobry.

Oceniana jest umiejętność wykonywania doświadczeń, dokładność, umiejętność obserwowania i wnioskowania, umiejętność opisu doświadczenia.

d) inne formy:

- wykonanie pracy badawczej metodą projektu (oceniane: sprawozdania z realizacji prac projektowych prezentacja wyników prac projektowych) – **to prace konieczne. Najwyższą oceną jest celujący.**
- wykonanie prezentacji multimedialnej – **najwyższą oceną jest celujący.**
- wykonanie pomocy naukowych – **najwyższą oceną jest bardzo dobry.**
- praca grupy zadaniowej – **najwyższą oceną jest bardzo dobry.**
- samoocena ucznia
- zajęcie określonego miejsca w konkursie przyrodniczym – **najwyższą oceną jest celujący.**

Kryteria oceny – pod uwagę brane będą:

- zrozumienie tematu, umiejętność przekazywania informacji, kultura zachowania, wkład pracy, wysiłek oraz zaangażowanie w pracę i naukę.

Wyznaczona punktacja dla sprawdzianów:

Progi procentowe dla prac pisemnych	Ocena
0 - 44 %	Niedostateczny
45 – 54 %	dopuszczający (53-54 %- dopuszczający plus)
55 – 74 %	dostateczny (73 -74% – dostateczny plus)
75 – 89 %	Dobry (88-89 %- dobry plus)
90 – 97 %	bardzo dobry
98-100%	Celujący

Wyznaczona punktacja dla kartkówek, odpowiedzi i zadań domowych:

Progi procentowe	Ocena
0 - 44 %	niedostateczny
45 – 54 %	Dopuszczający (53-54 %- dopuszczający plus)
55 – 74 %	dostateczny (73 -74% – dostateczny plus)
75 – 89 %	Dobry (88-89 %- dobry plus)
90 – 100 %	bardzo dobry

V. SPOSÓB USTALANIA OCENY SEMESTRALNEJ I ROCZNEJ

1. Aby uzyskać pozytywną ocenę semestralną i roczną, uczeń musi otrzymać co najmniej oceny dopuszczające z połowy sprawdzianów przeprowadzonych w danym semestrze.
2. Ocena semestralna i ocena roczna zostaje ustalona jako średnia ważona.
Ustalenie oceny odbywa się według wzoru:

$$\text{Średnia ważona} = \frac{(ocena \times \square waga) + \square(ocena \times \square waga) \square \square \dots}{\Sigma wag}$$

Forma sprawdzania wiedzy i umiejętności	Waga danej oceny
• Sprawdziany	4
• Poprawa sprawdzianu	4
• Odpowiedzi ustne/pisemne	2
• Kartkówki	2-3
• Praca badawcza realizowana metodą projektu (sprawozdanie z realizacji prac projektowych, prezentacja wyników prac projektowych)	2-4
• Aktywność na lekcji	1
• Zadania domowe	1
• Prezentacje multimedialne	2-4
• Wykonanie pomocy naukowych	1

3. Po zajęciu znaczącego miejsca w wybranym konkursie przyrodniczym uczeń otrzymuje ocenę celującą wagi 4.

Laureat lub finalista ogólnopolskiej olimpiady związanej z przedmiotem „przyroda” otrzymuje z danych zajęć edukacyjnych najwyższą pozytywną roczną ocenę klasyfikacyjną. Uczeń, który tytuł laureata lub finalisty ogólnopolskiej olimpiady związanej z przedmiotem „przyroda” uzyskał po ustaleniu rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych, otrzymuje z tych zajęć najwyższą pozytywną końcową ocenę klasyfikacyjną.

4. Przy ustalaniu oceny rocznej, ocenę semestralną z semestru pierwszego wlicza się do ocen z semestru drugiego z wagą 4, po spełnieniu następującego warunku:

- **z ocen zdobytych w drugim semestrze musi wynikać co najmniej ocena dopuszczająca.**

5. Średnie liczymy z dokładnością do drugiego miejsca po przecinku. Oceny cząstkowe: 2+,3+,4+, traktowane są jako 2,5; 3,5; 4,5.

6. Jeżeli uczeń uzyska zarówno w I jak i II semestrze taką samą ocenę z plusem (oprócz ndst +), to ocena roczna jest podnoszona np. dp+ i dp + na koniec roku dst.

USTALANIE OCENY SEMESTRALNEJ I KOŃCOWOROCZNEJ:

Wynik średniej ważonej	Ocena
1,70– 2,69 Od 2,50	dopuszczający dopuszczający +
2,70 - 3,69 Od 3,50	dostateczny dostateczny +
3,70 – 4.69 Od 4,50	dobry dobry +
4,70 – 5,40	bardzo dobry
5,41 i powyżej	Celujący

VI. UMOWA UCZEŃ – NAUCZYCIEL

1. Uczeń musi uzyskać wszystkie oceny konieczne z prac wyznaczonych przez nauczyciela na początku roku szkolnego. W przypadku braku oceny koniecznej uczeń otrzymuje semestralną lub roczną ocenę niedostateczną.
2. Sprawdziany są obowiązkowe. Uzyskane z nich oceny są ocenami koniecznymi. Zostają zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem z podaniem zakresu treści i umiejętności. Uczeń musi otrzymać co najmniej oceny dopuszczające z połowy sprawdzianów przeprowadzonych w danym semestrze.
3. **Jeżeli z przyczyn losowych uczeń nie może pisać sprawdzianu z całą klasą to pisze pracę bezpośrednio w terminie ustalonym przez nauczyciela, nie dłuższym niż 2 tygodnie. Najwyższą oceną, jaką może otrzymać uczeń jest celujący.**
4. Uczeń ma możliwość jednokrotnej poprawy oceny z każdego sprawdzianu przeprowadzonego w semestrze. Formę i termin poprawy ustala nauczyciel. Dla wszystkich chętnych ustala się jeden termin poprawy. Istnieje możliwość poprawy każdej oceny ze sprawdzianu. Odbywa się poza lekcjami ucznia i w trakcie godzin pracy nauczyciela. Uczeń pisze ją tylko raz. Każda ocena z poprawy jest zapisywana do dziennika przy czym ocena niedostateczna nie jest brana pod uwagę przy obliczaniu średniej ważonej. Zakres treści i umiejętności wymaganych na poprawie jest taki sam jak na sprawdzianie.
5. Praca pisemna ucznia, który na sprawdzianie, kartkówce korzysta z telefonu komórkowego, materiałów niedozwolonych lub rozmawia z innymi uczniami, nie jest oceniana przez nauczyciela i automatycznie otrzymuje on ocenę niedostateczną.
6. W przypadku nieusprawiedliwionej nieobecności na zapowiedzianym sprawdzianie (ucieczka nawet całej klasy) nauczyciel ma prawo do przeprowadzenia jej w innym terminie, nawet na pierwszej lekcji po powrocie ucznia (uczniów) do szkoły. Uczeń (uczniowie) jednak tracą prawo do jego poprawy.
7. Kartkówki to prace pisemne niezapowiedziane, pojawiające się okazjonalnie. Oceniane punktowo. Punkty zamieniane są na oceny. Nie ma możliwości poprawy kartkówki. Zakres treści opiera się na 3 ostatnich tematach lekcyjnych lub może zostać ustalona tematyka dodatkowa, o której uczeń musi być wcześniej poinformowany. **Najwyższą oceną, jaką może otrzymać uczeń z kartkówki jest bardzo dobry. 75 % kartkówek to prace konieczne.** Uczeń wracający do szkoły po dłuższej usprawiedliwionej nieobecności może zostać zwolniony w dniu powrotu z kartkówki, ale musi ją uzupełnić.
8. **Projekty edukacyjne to prace konieczne. Najwyższą oceną z projektu jest celujący.**
9. Bieżąca odpowiedź zawiera materiał z 3 ostatnich tematów lekcyjnych, na lekcjach powtórkowych – treści i umiejętności z danego działu. **Najwyższą oceną jest bardzo dobry.**
10. **Na koniec semestru nie przewiduje się sprawdzianu końcowego, zaliczeniowego.**
11. W przypadku braku pracy domowej uczeń uzyskuje ocenę niedostateczną. **Najwyższa ocena z zadania domowego jest bardzo dobry**
12. Informacje pojawiające się na lekcji są zapisywane do zeszytu przedmiotowego. W przypadku nieobecności ucznia notatki powinny zostać uzupełnione. Istnieje możliwość sprawdzenia i ocenienia regularności notatek i zadań domowych.
13. Uczeń ma prawo raz w semestrze nie przygotować się. Każde następne nieprzygotowanie to ocena niedostateczna. Nieprzygotowanie obejmuje: brak zadania domowego, brak przygotowania do lekcji, brak zeszytu z zadaniem domowym, brak przyborów potrzebnych do lekcji (w tym brak podręcznika, brak zeszytu przedmiotowego). Brak przygotowania należy zgłosić przed lekcją. Zgłoszenie nieprzygotowania do lekcji nie zwalnia ucznia z udziału w lekcji bieżącej. Nie można korzystać z tego prawa w przypadku, gdy na daną lekcję był zapowiedziany sprawdzian bądź kartkówka.
14. Uczeń, który uzyskał ocenę niedostateczną na semestr pierwszy ma możliwość poprawienia oceny semestralnej. Poprawa odbywa się tylko raz z materiału z całego I semestru najpóźniej na miesiąc przed klasyfikacją roczną, jeżeli z ocen z semestru II wynika, co najmniej ocena dopuszczająca.
15. W czasie wykonywania doświadczeń powinny być wykonywane wszystkie polecenia nauczyciela, miejsce pracy powinno być doprowadzone do porządku. W przypadku naruszenia zasad BHP lub regulaminu pracowni uczeń uzyskuje ocenę niedostateczną.
16. Każdy uczeń ma prawo do dodatkowej oceny, którą może uzyskać wykonując pracę, której tematyka została uzgodniona z nauczycielem. Dodatkową pracę uczeń ma obowiązek oddać nauczycielowi nie później niż na 2 tygodnie przed podaniem przez prowadzącego zajęcia proponowanej oceny semestralnej lub rocznej.
17. Z aktywności uczeń uzyskuje plusy i minusy (5 plusów – ocena bardzo dobry, 3 minusy – ocena niedostateczny). **Najwyższa ocena za aktywność jest bardzo dobry.**
18. Przy końcowej ocenie rocznej brana będzie pod uwagę ocena 1 semestru, zaangażowanie ucznia w przyswajaniu wiedzy i nabywaniu umiejętności, systematyczna praca ucznia oraz samoocena ucznia.
19. Uczeń po wystawieniu oceny rocznej ma prawo wystąpić o podwyższenie oceny po spełnieniu następującego warunków:
  - jeżeli ocena roczna nie wynika z ocen cząstkowych i średniej ważonej,
  - uczeń nie ma godzin nieusprawiedliwionych na zajęciach edukacyjnych z przyrody.

Zakres wiadomości i umiejętności do egzaminu o podwyższenie oceny ustala nauczyciel prowadzący zajęcia. Zadania obejmują cały zakres materiału realizowanego w danej klasie i są ustalone na cały zakres ocen.

Decyzję o przyznaniu egzaminu podejmuje Dyrektor szkoły. Egzamin składa się z części pisemnej (45 min).

20. Ustalona przez nauczyciela albo uzyskana w wyniku egzaminu klasyfikacyjnego niedostateczna roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych może być zmieniona wyniku egzaminu poprawkowego.

Zadania obejmują cały zakres materiału realizowanego w danej klasie i są ustalone na cały zakres ocen. Egzamin składa się z części pisemnej (45min) i części ustnej (20 min).

VII. OBNIŻENIE WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH

Nauczyciel jest obowiązany indywidualizować pracę z uczniem na zajęciach edukacyjnych na podstawie pisemnej opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej odpowiednio do potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

VIII. ZASADY WGLĄDU UCZNIÓW, RODZICÓW/OPIEKUNÓW DO PRAC PISEMNYCH

Sprawdzone i ocenione pisemne prace kontrolne oraz inna dokumentacja dotycząca oceniania ucznia jest udostępniana uczniowi lub jego rodzicom/opiekunom na terenie szkoły w obecności nauczyciela, bez możliwości kopiowania prac.

IX. SPOSÓB INFORMOWANIA O POSTĘPACH LUB ICH BRAKU

Informacje o postępach lub ich braku przekazywane będą:

- podczas zebrań z rodzicami,
- indywidualnych rozmów – po wcześniejszym ustaleniu terminu spotkania,
- podczas rozmów telefonicznych,
- za pośrednictwem komunikatora w dzienniku elektronicznym.

Szczegółowych informacji odnośnie postępów lub ich braku z danego przedmiotu udziela tylko nauczyciel uczący.